

TÜRKİYE'NİN İLK OTOMOBİLİ DEVRİM'İN SON 100 METRESİ..

Mete Karakul

Sanayileşme hamlesi olarak görülen ve yoğun bir emek harcanarak hayata geçirilen Türkiye'de yapılan ilk otomobil olan "Devrim", teknik bir aksaklıktan dolayı tarihin tozlu rafları arasına kaldırılır...

DP iktidarına 27 Mayıs 1960 darbesi ile son verilmesinin adından Cumhurbaşkanlığı görevine gelen Cemal Gürsel'in direktifleriyle "Ordunun cadde binek ihtiyacını karşılayacak bir otomobil tipinin geliştirilmesi" görevi Eskişehir Devlet Demiryolları Fabrikaları'na verilir. TCDD İşletmesi'ne bu amaçla 1 milyon 400 bin TL ödenek ayrılır ve "Devrim" adı verilen 4 otomobilin 29 Ekim törenlerine yetiştirilmesi istenir. Mühendislerin ve işçilerin otomobilleri yetiştirmek için 129 günleri vardır. Uykusuz, aç, zorlu bir üretim sürecinin ardından otomobiller Ankara'ya götürülmek üzere trene yüklenir ve Devrim otomobilinin tarih sahnesinden kalkmasına yol açacak serüven burada başlar.

Siyah renkteki 2 numaralı Devrim'in pasta ve cilası, ancak 28 Ekim akşamı vurulabilir. Buharlı lokomotiflerle çekilen trende bacadan sıçraması muhtemel kıvılcımlardan ötürü güvenlik önlemi olarak benzin depoları boşaltılır.

Cemal Gürsel'in "Garp kafasıyla otomobil yaptık şark kafasıyla içine benzin koymayı unuttuk" sözleriyle tarihe geçen ve gazetelerde içine benzin

konulması unutulmuş, yolda bozulan otomobil olarak anılan "Devrim" hem bir ilki hem de sonu yaşayacaktır...

Meclis'in önüne getirilen iki Devrim otomobilinden sadece birincinin benzin deposu doludur. Benzin ikmalî Sıhhiye'de bir benzinciden yapılacaktır. Ancak arabalara eskortluk yapan polisler Sıhhiye güzergahını değiştirdiğince depolar doldurulamaz.

Devrim'in tarihini değiştirecek olay orada gerçekleşir. Dönemin Cumhurbaşkanı Cemal Gürsel, birinci değil, benzin konma fırsatı bulunmayan siyah renkli ikinci Devrim otomobiline biner ve araba çalıştırılır. Yaklaşık 100 metre giden otomobil benzin olmadığı için durur ve Gürsel o meşhur lafını burada eder:

"Garp kafasıyla otomobil yaptık şark kafasıyla içine benzin koymayı unuttuk."

"TÜLOMSAŞ'ı Canlandıralım"

Eskişehir'de 14-15-16-17-18 Kasım 2007 tarihleri arasında EMO Ankara Şubesi tarafından düzenlenen "12. Elektrik, Elektronik, Bilgisayar, Biyomedikal Mühendisliği Ulusal Kongre ve Sergisi" çalışmalarının yoğun temposunu üzerinden atmak isteyen

Oda üyeleri ve çok sayıda katılımcı ile Devrim otomobilinin sergilendiği Türkiye Lokomotif ve Motor Sanayii A.Ş. (TÜLOMSAŞ) gezildi.

TÜLOMSAŞ Yönetim Kurulu Başkanı Genel Müdür Hayri Avcı, Irak, İran, Fransa, Tayland, ABD başta olmak üzere pek çok ülkeye lokomotif ihraç edildiğini belirterek, "Lokomotif üretimi ile ilgili elektrik-elektronik işlerde her türlü işbirliğine hazırız. Ancak üniversitelerden bu konuda yeterli katkı göremiyoruz. Ürettiğimiz bir lokomotifin değeri 3 milyon Avro civarında. Bu yaklaşık 250 otomobile tekabül ediyor. Sizlerin desteğine ihtiyacımız var. Gelin burayı canlandıralım" dedi.

Hayri Avcı'nın konuşmasının ardından TÜLOMSAŞ'ın tarihçesi ile ilgili bir sunum yapıldı.

"Devrim" ile ilgili bir belgesel sunumunun ardından TÜLOMSAŞ'ın bahçesindeki özel yapım garajında kendini görmeye gelen ziyaretçileri hüzünlü bir şekilde bekleyen Devrim incelendi. Kaportasından motoruna, iç aksamından tekerleklerine kadar otomobilin her yerini inceleyen ziyaretçiler, Devrim otomobili önünde anı fotoğrafı çektiler. Dönem dönem kendi dilinden anlayan ustası tarafından fabrika bahçesinde çalıştırılan Devrim otomobillerinden bir tanesi ODTÜ müzesinde duruyor, bir tanesi hurdaya çıkmış. Ancak dördüncü Devrim'in akıbeti bilinmiyor. ◀

ANA KARAKTERİSTİK ÖZELLİKLERİ

OTOMOBİLİN AĞIRLIĞI	1250 kg
UZUNLUK/GENİŞLİK/YÜKSEKLİK	4500/1800/1550 mm
MOTOR TİPİ	A4L
MOTOR DEVRİ	3600 d/dk
SİLİNDİR SAYISI	4
SİLİNDİR ÇAPI	81 mm
STROKE	100 mm
SİLİNDİR HACMİ	2070 cm ³
KOMPRESYON	6.8/1
GÜÇ	50 hp
KARAKTERİSTİK	4 Zamanlı, Su Soğutmalı Yandan Supaplı, Basınçlı Yağlama
İMAL TARİHİ	1961
İMAL YERİ	ESKİŞEHİR DEMİR YOLU FAB.
İMAL SÜRESİ	4.5 Ay
ÜRETİM SAYISI	4